



naše vezi

MAREC 2012

INTERNA IZDAJA, št. 50

ZDVIS SLOVENIJE, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana

Poštnina plačana pri pošti 1102



**ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE**



naše vezi



VSEBINA 50. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 socialno varstveni prejemki –
- v veljavi je nova zakonodaja
- 3 v veljavi je zakon o lastninskem
- preoblikovanju loterije slovenije
- 5 8. marcu ob rob
- 6 razmišljanje Spomenke Hribar
- 8 s samopomočjo do kakovosti življenja

v premislek

- 10 izjava članic koordinacije veteranskih
- organizacij maribora

iz naših društev

- 10 DVI maribor na občnem zboru
- 11 DVI pomurje: minilo je leto dni
- 12 DVI zasavje: uspešno leto 2011
- 13 DCIVS Ljubljana: kaj delam
- 14 DVI domžale obiskuje člane
- 15 DVI Koroške: odkrivamo domače kraje
- 16 z električnim vozičkom je življenje lažje

gradili so naša društva

- 17 Viktor Šavle

naše zgodbe

- 18 Ivan Cibic Mirko: Spomini na minule čase

IZDAJATELJA:
Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in
Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije

UREDNIŠTVO:
ZDVIS SLOVENIJE, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01 300-69-60

GLAVNA UREDNICA:
Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:
Vladimir Pegan, Vesna Tripkovič, Zdravko Zore

OBLIKOVANJE: Lupa design

TISK: ITAGRAF d.o.o.

Drage bralke in bralci!

Čeprav po izredno mrzli drugi polovici zime končno prihaja pomlad, bi za naša življenja težko rekli, da smo deležni otoplitve. Gospodarsko-politične napovedi so namreč še vedno mrke in lahko bi rekli ledeno mrzle. Verjetno s(m)o si vsi, katerih plače ali pokojnine (še vedno) redno prihajajo na naše račune sami pri sebi oddahnili, da nismo med nesrečniki, katerih vsak sprotni mesec preživetja je odvisen od majhnega zneska socialne pomoči. Vihti, da se pomoč ne bi zlorabljala, da ne bi kdo slučajno dobil evra ali dva preveč, je namreč naša oblast (in tukaj zelo poenostavljam) pripravila pameten sistem, ki zna »prečitati« kaj vse posameznik ima in nato izračunati, kaj lahko za to dobi. Po novi socialni zakonodaji se namreč močno upošteva tudi premoženje posameznika. A kot se lahko sesuje vsak sistem, se je sesul tudi ta in več deset tisoč ljudi je ostalo v dolgih vrstah pred centri za socialno delo in zaman čakalo na svoje ugodno rešene vloge. Logika postopka sleherniku pove, da je treba vsak sistem pred vpeljavo testirati, v pripravo vključiti tiste, ki zadeve poznajo in upoštevati njihove pripombe ter tako predvideti mogoče zaplete in ponuditi rešitve v smislu, kaj če ... Kaj natančno je šlo narobe, nam niso natančno razložili, vemo pa, da sistem, ki se ni uspel povezati z bazo podatkov iz katere bi razbral ali je prosilec pomoči npr. lastnik nepremičnin, zadeve enostavno ni pustil naprej in ni dovolil, da se manjkajoči podatek vpiše ročno. Socialni centri so tako namesto 30 vlog na dan obdelali tri, dve, eno ali pa nobene ... in najemali varnostnike. Človek, ki je v stiski misli naprej. Čeprav bo mesec prebrodil ob pomoči paketov s hrano in plačilo osnovnih položnic prestavil v naslednji mesec, bo razmišljal o tem, kaj bo potem. Bo pomoč? Bo delo? Kako so se počutili ljudje, ki so se, ne po svoji krivdi, znašli v situaciji, ki se je v tistem trenutku zdela brezizhodna, si težko predstavljam. Pri tem nikakor ne želim »krcati« centrov za socialno delo, saj so se trudili in tiste v največji stiski usmerjali na dobrotelne organizacije, njihove občine, ki prav tako lahko dodelijo denarne pomoči ali jim pomagali pri vlaganju vlog za enkratno denarno pomoč na CSD-jih. Slišali smo, da so bili delavci na CDS-jih zelo obremenjeni, da so morali delati preko delovnega časa in »nekateri celo čez vikend«. Pohvalno. Se pa sprašujem, koliko tistih brezposelnih, ki so stali pred vrati pisarn je razmišljalo: »Ko bi vsaj jaz imel to službo in bi lahko delal, pa naj bi bilo to ves dan ali vse konce tedna«. Tako pač razmišljajo ljudje v stiski. A socialna stiska ima več kot le eno plat. Neposrečenih obravnav nekaterih centrov za socialno delo, o katerih smo z grozo brali v medijih, ne moremo posploševati in pripisovati kar vsem povprek. V večini dobro vedo, kdo so njihove »stranke«, in v kakšnih težavah so. Ker se socialne pravice zdaj bolj vežejo na premoženje, so socialni delavci posebej zaskrbljeni za tiste, ki se zaradi nepremičnin, ki jih imajo v lasti raje odpovejo nekaterim pravicam, ki bi izboljšale kakovost njihovih življenj, kot pa njivi, gozdu, lopi ali hiši. Žal je logika, da je treba nekaj pustiti dedičem, pa čeprav za ceno kakovosti lastnega življenja, v naši državi kot kaže tradicija. In v skupini teh so večinoma prav starejši, upokojeni z majhnimi pokojninami, ki pozimi zaradi prenizkih dohodkov ne morejo kupiti drv in zmrzujejo v svojih velikih praznih hišah. A o tem imajo pravico odločati sami. Samo upamo lahko, da se le najde kakšen potomec, ki pravi: »Mama prodaj to staro hišo in pojdi na toplo. Jaz sem odrasel/a in bom že poskrbel/a zase.« V katerega od prenatrpanih domov za ostarele naj bi odšli in kakšno primerno stanovanje na trgu nepremičnin, na katerem cene stanovanj še kar ne padajo, naj bi kupili, je pa znova čisto nova zgodba. Je torej opisana problematika le črno-bela? Nikakor ne.

Fotografija na naslovnici: Nina Pavlovič

Aleksandra K. Kovač
Glavna urednica Naših vezi

SOCIALNO VARSTVENI PREJEMKI – V VELJAVI JE NOVA ZAKONODAJA

Na področju socialnega varstva sta s 1. januarjem začela veljati dva nova zakona. To sta Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki ga je državni zbor sprejel 15. julija 2010 (Uradni list 62/10, dne 30. 7. 2010) in Zakon o socialno varstvenih prejemkih, ki ga je državni zbor sprejel 13. julija 2010 (Uradni list 61/10, dne 26. 7. 2010). Prvotno je bilo predvideno, da začneta zakona veljati 1. junija 2011, nato so rok podaljšali, zato je v veljavo stopil s 1. januarjem 2012. O težavah in zapletih z računalniškimi programi in preobremenjenostjo Centrov za socialno delo je bilo veliko napisanega. Tako tudi danes, tri mesece po začetku veljavnosti zakona vsi državljani, ki so oddali vloge za pravice po zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, še niso prejeli odločbe.

Zakon o socialno-varstvenih prejemkih je nadomestil del zakona o socialnem varstvu, v tistih delih, ki se nanašajo na socialno varstvene pravice, to je denarna socialna pomoč - varstveni dodatek. Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev tako opredeljuje pravice do otroškega dodatka, denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka in državne štipendije. Zakon določa še pravice do subvencij za vrtec, kosilo, prevoz, najemnino neprofitnega najemnega stanovanja in pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje ter pravico do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje za državljane Slovenije, ki niso zavarovani iz drugega naslova.

Pomembna razlika med prejšnjim zakonom, ki je uveljavljal pravice na področju socialnega varstva in novim zakonom je, da se je razširil nabor dohodkov, ki se upoštevajo pri cenzusu za odmero pravic. Iz tako imenovanih vojnih zakonov se pri odmeri pravic upoštevajo prihodki iz naslova veteranskega dodatka po zakonu, ki ureja področje vojnih veteranov, invalidskega dodatka in družinskega dodatka po zakonu o vojnih invalidih. Na področju invalidskih organizacij je tudi pomembno, da se pri odmeri pravic računa tudi vsaka pomoč v okviru denarnih sredstev, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo skladno z zakonom o invalidskih organizacijah status invalidske organizacije pod določenimi pogoji.

To pomeni, da se vsaka denarna pomoč članom obeh zvez šteje kot prihodek posameznika po zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. Seveda se za dohodek upoštevajo tudi drugi prejemki. Upošteva pa se tudi premoženje, stanovanje ali hiša, glede na število oseb, ki bivajo v hiši ali stanovanju, vsa denarna sredstva na računu in osebni avto večje vrednosti (od 8.087 evrov).

Prednost zakona je v tem, da se vloga za vse socialno varstvene pravice odda na enem obrazcu.

Oba zakona pa ne posegata v pravice za vojne invalide in družinske člane, ki so opredeljene po zakonu o vojnih invalidih.

Vladimir Pegan

V VELJAVI JE ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU LOTERIJE SLOVENIJE

Decembra sta zvezi izdali izredno številko Naših vezi, ki je bila namenjena zbiranju podpisov proti spremembi zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije. Pobuda ni uspela, zato je zakon že v veljavi.

Sprejeti zakon med drugim spreminja sestavo sveta FIHO. Do uveljavitve zakona so imele invalidske organizacije v svetu FIHO 16 predstavnikov od 30 članov sveta FIHO, humanitarne organizacije 12 članov in država dva člana. Z uveljavitvijo novega zakona pa imajo tako invalidske kot humanitarne organizacije po 10 članov in država 3 člane, po enega iz ministrstva za delo, ministrstva za zdravje in ministrstva za finance. Čeprav so invalidske organizacije intenzivno zbirale

podpise pa čas za zbiranje ni bil najbolj ugoden, saj je sovpadel z obdobjem predčasnih volitev in prednovoletnim dogajanjem. Vse invalidske organizacije smo skupaj zbrale 24.257 podpisov, za referendum pa bi jih potrebovale 40.000. V večini invalidskih organizacij smo zbrali manj podpisov, kot je bilo dogovorjeno, da bi skupaj prišli do potrebnih 40.000 podpisov. V Zvezi društev vojnih invalidov Slovenije smo zbrali 868 podpisov, v Zvezi društev civilnih invalidov vojn Slovenije pa 516. Največ podpisov so glede na dogovor zbrali v Zvezi paraplegikov Slovenije in Društvu distrofikov Slovenije.

Ker podpisov ni bilo dovolj, je šel Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o lastninskem preoblikova-

nju Loterije Slovenije v objavo. V uradnem listu je bil objavljen 30. decembra 2011, (številka uradnega lista 109/11). Zakon je začel veljati 14. januarja 2012. Po zakonu bi se moral svet Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji sestati v dveh mesecih po uveljavitvi zakona, to je 14. marca 2012. V zakonu je določeno, da z imenovanje novih članov sveta FIHO preneha mandat dozdajšnjim članom sveta.

Mandatno volilna komisija je 26. januarja 2012 vsem invalidskim organizacijam poslala poziv za predlog kandidatov za člane sveta FIHO. Rok za oddajo kandidatur je bil 14. februar 2012. Nacionalni svet je razpravljaval in predlagal kandidate v skladu za zakonom. Ta določa, da deset članov sveta FIHO predlagajo invalidske organizacije, ki delujejo na državni ravni. Invalidske organizacije, ki so povezane v nacionalni svet invalidskih organizacij predlagajo skupne kandidate, druge

invalidske organizacije, ki niso članice NSIOS pa svoje, sorazmerno glede na število članic. V NSIOS je povezanih 22 invalidskih organizacij od 29-tih, ki delujejo na državni ravni. To je 76 odstotkov vseh invalidskih organizacij, kar predstavlja 8 kandidatov za člane sveta FIHO. Iz vrst NSIOS so predlagani za člane sveta FIHO: **Mateja De Reya** (Zveza Sožitje – Zveza društev za pomoč osebam z motnjo v duševnem razvoju), **Ivo Jakovljevič** (zveza za šport invalidov) – Paraolimpijski komite), **Matjaž Juhart** (Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije), **Mirjam Kanalec** (Zveza paraplegikov Slovenije), **Vladimir Pegan** (Zveza društev vojnih invalidov Slovenije), **Drago Šajn** (Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije), **Roman Velikonja** (Zveza delovnih invalidov Slovenije) in **Petra Zajc** (Zveza revmatikov Slovenije). Predlagane kandidate mora potrditi še državni zbor.

Vladimir Pegan

PRIJATELJSKA TEKMA MED PRIJATELJSKIMA DRUŠTVOMA

Ekipi slepih in slabovidnih članov Društva vojnih invalidov Pomurja in Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Pomurja sta se pomerili na prijateljskem tekmovanju v šahu.

Za ekipo društva vojnih invalidov so tekmovali Viktor Kuhar, Štefan Babič in Marija Antolin, za ekipo medobčinskega društva slepih in slabovidnih pa Štefan Maučec, Anton Gomboc, Ciril Kavaš in Anton Topolnik. Zmagala je ekipa DVIP in sicer sta za ekipo brez poraza vse točke (4) dosegla Viktorija Kuhar in Štefan Babič, pri ekipi slepih in slabovidnih pa sta se najbolje odrezala Štefan Maučec z eno točko in Anton Topolnik z dvema zmaga-

DVI Pomurja



13. tradicionalno srečanje vojnih invalidov,
družinskih članov, svojcev in prijateljev bo v soboto **26. maja 2012,** v Celju.

11. športne igre Zveze društev vojnih invalidov Slovenije
bodo **12. maja 2012,** v Celju.

OSMEMU MARCU OB ROB

Osmi marec je kot »bojni dan žensk« predvsem del srednjeevropske socialistične in socialdemokratske tradicije bojev za pravice žensk.

Na prelomu v 20. stoletje ženske v večini evropskih držav niso imele volilne pravice. Izjema je le Švedska. Na začetku 20. stoletja so volilno pravico dobile ženske na Novi Zelandiji, na Finskem, Danskem, Islandiji in deloma v ZDA. V Nemčiji in Avstro-Ogrski se ženske takrat niso smele niti politično združevati. Zahteva po volilni pravici za ženske, ki so jo sufražetke ponekod zahtevale le za določen razred žensk, se razširi v splošno zahtevo po razširitvi demokracije za delovne razrede in ženske. Določitev datuma za »Bojni dan za interese žensk proti zatiranju in vojni, za žensko volilno pravico, za enakopravnost in mir« je bila le zaključek velikega ženskega stavkovnega vala in političnih demonstracij, ki so se vrstile od preloma stoletja do začetka 1. svetovne vojne.

Nemške socialdemokratke so leta 1910 razglasile naslednje: »Socialistične ženske vseh dežel prirejajo v soglasju z razredno zavedno politično in sindikalno organizacijo proletariata v svojih deželah vsako leto dan žensk, ki služi v prvi vrsti agitaciji za žensko volilno pravico ...« Neposredno pobudo za tak dan, ki ga je povezala z boji za žensko volilno pravico, je dala Clara Zetkin na mednarodni socialistični ženski konferenci leta 1910 v Kopenhagnu. »Dan žensk« se je moškimi vodstvom strank kazal kot separatizem in feminizem in je grozil, da bo postal konkurenca demonstracijam ob 1. maju. V letih po iniciativi so se »dnevi žensk« zaznamovali v mesecu marcu, medtem ko se je sam datum spreminjal. V Rusiji in na področju Češke in Slovaške (znotraj Avstro-Ogrske) je bil dan žensk prvič organiziran leta 1913. Leta 1914 je potekal v mesecu aprilu in sicer v znaku priprav na mednarodno konferenco na Dunaju.

Med 1. svetovno vojno se dan žensk nekako izgubi. Končni datum mednarodnega dneva žensk naj bi se postavil v spomin na mirovne demonstracije žensk med vojno in sicer leta 1915 v nevtralnih deželah (Norveška, Švedska, Rusija) pod geslom »Vojna vojni!« ter na dogodke februarja 1917 v Petrogradu. Po 1. svetovni vojni ženske v večini evropskih držav dobijo volilno pravico, zato se val ženskih gibanj nekoliko poleže. Leta 1924 Nizozemke in Avstrijke na mednarodnem socialističnem kongresu pritiskajo v smeri ponovne uvedbe dneva žensk. Najprej se to zgodi v Avstriji in na Češkoslovaškem. Vsebinska usmeritev je najprej predvsem antimilitaristična, kasneje se vpelje tudi socialna nota ter kampanja proti restriktivni populacijski politiki, s čimer žensko gibanje pridobi tudi antifašistično usmeritev. Po pridobitvi volilne pravice, ki se je v Evropi povsod zgodila po drugi svetovni vojni, so predvsem zahteve po izenačevanju žensk v civilnem in delovnem pravu tiste, ki označujejo boj za popolno državljansko enakost žensk. Sem sodita tudi zahtevi po uravnavanju rojstev in socialni

pravičnosti. Ponovno odkritje dneva žensk se zgodi v sedemdesetih letih izven strank in sindikatov. Zahteve žensk začenjajo na drugačen način določati politični dnevni red strank in držav v ZDA in Evropi. V 80. letih ženske v zahodni Evropi spet demonstrirajo, tokrat kot feministke. Socialistične države, med njimi tudi Jugoslavija in njene feministke, so imele pomembno vlogo pri postavljanju ženskega vprašanja na politični dnevni red svetovne organizacije. Od leta 1975 dalje (konferenca v Mehiki), ko je bilo proglašeno desetletje Združenih narodov za ženske in sprejet načrt svetovne akcije, imenovane »Enakopravnost, razvoj, mir« sta enakost in socialna pravičnost za ženske tudi mednarodni temi. 16. decembra 1977 je organizacija združenih Narodov z Resolucijo generalne skupščine 8. marec proglasila za mednarodni dan žensk. Od tedaj se 8. marec praznuje kot nacionalni praznik v mnogih državah po svetu.

V Sloveniji je bil 8. marec dolgo let slavljen kot »dan žena«, s šopki rož in slavljenjem mater. Leta 1987 je skupina feministk z ženskami nekaterih drugih skupin mirovnih in ekoloških gibanj pozvala k bojkotu osmega marca in izdala proglas. »Namesto osmega marca - dan boja proti jedrski energiji«, s čimer so poskušale ženske premestiti pomen in znak upora proti depolitizaciji ženskega vprašanja v socialističnem sistemu. Akcija je predstavljala eno od bolj množičnih akcij civilne družbe v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Mednarodni dan žensk je pomemben politični dan, ki obuja žensko solidarnost, opozarja na probleme in spodbuja k skupnim akcijam ne glede na strankarsko pripadnost.

Zdravko Zore

Padlim partizanom v gozdovih

*Tiho vam gozdi šume,
v njih pa junaki nam spe
in veler pozdrave jim nosi.*

*Zbor plit vam poje vsak dan
ter z žarki vam grob je obsijan,
ki jih od sonca izprosi,*

*Veličastna bila vam je smrt,
da nam korak je odprl,
ki nas v bodočnost vse nosi.*

Rudi Uršič

Na proslavi ob 8. marcu, ki jo je za članice organiziralo Društvo vojnih invalidov Ljubljana, je zbrane nagovorila Spomenka Hribar.

Njen nagovor objavljamo v celoti.

Spoštovane, spoštovani!

Imam veliko čast in res sem vesela, da sem danes med vami - hvala lepa organizatorju za povabilo, da se srečam z vami, živimi pričami vojne, z vami, žrtvami vojne. Velikokrat, še posebej pozimi, se ozrem na gozd za našo hišo in pomislim, kako jim je bilo, partizanom, pozimi, v snegu in mrazu, po gozdovih, v nevarnosti pred okupatorji in domačimi izdajalci.

Kako jim je bilo ranjencem, skritim po bolnišnicah ali po senikih in drugih skrivališčih. In to eno, dve, tri ali celo štiri zime, ranjenim, brezpomočnim, odvisnim od dobrih ljudi? Kdo še ve za reševanje ranjencev iz vse Slovenije z letališča Nadlesk, od koder so jih zavezniška letala razvozila v Italijo? To je bila prava epopeja, ko je več tisoč borcev nosilo svoje tovariše iz zasilnih bolnic do letališča, ob napadih okupatorja in domobrancev. Skupaj je bilo od poletja 1944 do maja 1945 s partizanskih letališč odpeljano 2.700 ranjenih partizanov in ogroženih civilnih oseb. Tudi matere z otroki. Pri ranjencih je bila še posebej nepogrešljiva ženska roka.

In kdo se tega spominja danes? Prizadeti in nekateri zgodovinarji, ne vsi. Premalokrat pomislimo na ta pogum in požrtvovalnost in solidarnost, ki je vezala upornike, in premalo je srečanj, kjer bi bila posebna priložnost, da bi se mlajši, ki nismo tega doživeli, soočili s temi in drugimi veličastnimi dejanji. In trpljenjem. In pogumom.



Med nami in v nas je premalo so-čutenja, empatije, pripravljenosti živeti se v drugega in v drug in drugačen čas, ki je bil nam prihranjen. Tako težko nam je priznati, da je tudi trpljenje drugega trpljenje; bolečina boli. In sočutenje, empatija je začetek sveta kot človeškega sveta. Za to, da so-čutenja ni, sta po mojem dva vzroka. Prvi je ta, da ljudem, ki nečesa niso doživeli, torej predvsem mlajšim, ostanejo od nekega časa na razpolago besede, zapisane, izrečene. Ostajajo dokumenti kot objektivne sledi nekega časa. Toda zapisane besede so mrtve črke na papirju, ki le težko, če sploh, lahko pričarajo minuli svet. Beseda trpljenje ni trpljenje samo. Drug izvir spoznavanja minulega časa za mlajše so živa srečanja, ki veliko bolj pričarajo doživljanja ljudi v preteklosti. Za zgodovinsko raziskovanje so živa, osebna pričevanja sicer sekundarnega pomena, ker gre pač za subjektivne spomine. Toda za ustvarjanje vezi med ljudmi, za kovanje spoštovanja do njih so živa pričevanja neizmerne pomena. Tega je pri nas premalo. Pa tudi seznanjanja s samimi dejstvi je premalo. Kakor slišim, je poučevanje v naših šolah o dogajanju med vojno precej površno, pa četudi bi bilo natančno, tistega, kar so doživljali ljudje med vojno, kar ste vi doživljali, ni mogoče predstaviti tako v živo, da bi sami začutili tisti čas in vašo usodo.

Kako to gre, vem celo iz svojih izkušenj, ki se seveda ne morejo meriti z vašimi. Pa vendar!

Ko sem sama začela študirati, je bilo petnajst let po koncu vojne. Nisem imela občutka, da je vojna tako rekoč pravkar minila. Danes pa je že več kot dvajset let od osamosvojitve in otroci, ki so se rodili tedaj, so danes odrasli, so že volivci - in prav tako kot nekdanja sama, nimajo občutka, da je bila osamosvojitve res kaj prelomnega in se jim zdi nekam odveč praznovanje, na primer obletnice plebiscita ali dneva državnosti. Tako bistveni dogodki naše nacije padajo ne le v minulost, temveč v zatemnjenost, v pozabo, predvsem pa izgineva tisti temelj, na katerem se gradi sočutnost in naša medsebojnost. Zato živimo brez primerne spoštovanja do predhodnih generacij. Občutek za zgodovino, zgodovina sama - namesto, da bi se nadaljevala - se nam kar naprej trga na posamezne dogodke, do katerih nimamo spoštljivega in ljubečega odnosa. In nimamo občutka, da gre za nas same, za našo bit, da gre za to, kar smo kot narod. S tem pa se izgublja tudi samospoštovanje. Mi, Slovenci, se ne spoštujemo, ali vsaj ne dovolj; premalo je v nas nacionalnega ponosa, pa bi upravičeno lahko bili ponosni sami nase, saj smo se obdržali v neprijazni zgodovini v trikotničku med germanskim, romanskim, madžarskim in ostalim slovanskim življenjem. Ohranili smo svojo kulturo, svoj jezik, medtem ko je nekaj tisoč nekdanjih naravnih jezikov v preteklosti zamrlo. Ustanovili smo celo lastno državo - na podlagi vse prejšnje zgodovine in še posebej narodnoosvobodilnega boja.



Zakaj se ne spoštujemo ali vsaj ne dovolj? Enega od vzrokov sem že omenila, to je pozaba, ki ni in ker ni utemeljena na sočutenju. Drugi razlog pa je naša narodna razklanost, ki se je začela že v devetdesetih letih 19. stoletja z Mahničevim prizadevanjem po ločitvi duhov, nadaljevala z boljševiškim razrednim sovraštvom, kar je oboje kulminiralo v drugi svetovni vojni v krvavem medsebojnem spopadu, in se končalo s povojnimi poboji. No, ni se končalo. Sovraštvo, videti je, je danes še bolj tukaj kot je bilo včeraj, čeprav smo imeli po osamosvojitvi, ki ima enega od temeljev v narodnoosvobodilnem upor, priložnost, da se zavemo, da imamo eno nacionalno zgodovino, čeprav notranje razdeljeno, pa vendar eno samo zgodovino, iz katere smo izšli, in iz katere smo sploh lahko ustanovili svojo državo. Pri nas pa smo priče stalnemu zatrdjevanju, da smo imeli dve zgodovini, ki naj ne bi imeli skupnega imenovalca, namreč prav tega, da smo en, torej slovenski narod. In tako se, namesto, da bi živeli v miru, še kar naprej preganjamo med seboj. Na srečo le verbalno, toda besede, sovražne besede bolj. In besede se rade uresničujejo.

Tako živimo danes v času vsesplošnega razvrednotenja. Kar eden govori, razvrednoti drugi. Od kod naj bi potem raslo spoštovanje in samospoštovanje?

Ko že to ni dovolj, je na delu še logika kapitala, ki je danes že planetarna. Objektivna logika kapitala in njegovi služabniki nam jemljejo ne le človeško dostojanstvo in blaginjo, ki bi jo lahko imeli v večji meri, temveč tudi prihodnost. Neverjetna lakomnost akterjev kapitala nam jemlje še tisto, kar smo ustvarili v preteklosti. Tej, kapitalistični logiki, zdaj ko je postala planetarna in je zajela tudi nekdanje socialistične dežele s Kitajsko vred, v nobenem primeru ne bi mogli uiti. Ogledala sem si dokumentarni film Toma Križnarja Oči in ušesa boga - videonadzor Sudana. Pretresljivo pričevanje, kaj dela kapital, kako uničuje en cel narod. Zakaj? Za nafto in vodo. To bo boj prihodnjih desetletij. Vzpostavlja se novo gospodstvo, vstaja novi Gospodar in še ne vemo, kateri to bo, zahodni ali vzhodni svet. Prav v Sudanu, v Darfurju se bje ta boj, kar je lucidno zaslutil pokojni predsednik dr. Janez Drnovšek, ki je podprl prizadevanje Toma Križnarja in vesti o tem, kaj se v Sudanu dogaja, dal značaj političnega problema sveta. Ne le v humanitarnem smislu, temveč v eksistencialnem. Tudi nas zadeva ta boj. Videti pa je, da se ne zavedamo, kaj se dogaja. In to ne le mi, Slovenci. Videti je, da je Evropa sama, skupaj z ZDA gluha za vprašanje lastne prihodnosti. Namesto, da bi se ZDA skupaj z združeno Evropo pove-

zovali z Rusijo, da bi se vzpostavilo ravnotežje s Kitajsko in drugimi bolj ali manj militarističnimi državami, ZDA postavljajo rakete proti Rusiji. Kaj bo iz tega, nihče ne ve. Da bi mi kot Slovenci obstali v tem tehtanju moči, bi se morali »vzeti skupaj«, se spraviti med seboj, delovati sinergično, kot nacija, ki je in se čuti odgovorno zase in za svojo prihodnost. Vendar za zdaj ni videti takega zavedanja in delovanja. Govorimo, slišimo samo tirade o varčevanju, ne pa besed solidnosti in ne vidimo dejanj solidarnosti. In namesto, da bi dajali več denarja za izobraževanje, za zdravje ljudi, ga dajemo za patrije, ki - glede na konfiguracijo terena - ne bodo nikoli obranile domovine, če bi že bila napadena. Se vedno delujemo kot razsuta družba, ki ne ve prav, kaj bi sama s seboj. Ne vidim ljudi z zavedanjem nacionalne odgovornosti in ne slišim besed razuma. In ne slišim glasu dobrote s strani partitokracije. Danes je tudi zgodovina planeta Zemlje ena sama - četudi notranje sovražno razdeljena - in ne vemo, kam se bo nagnila, kako se bo končala: ali k uničenju ali v boljši svet. In mi nimamo dolgoročnega projekta, kako bomo obstali kot narod. Danes

je zamračen tudi spomin na trpljenje, ki ga je povzročila druga svetovna vojna. Kakor da se še ne bi bila končala, se zopet obujajo fašistične, nacistične ideje in imperialistične ideje. Ker ni tistega temeljnega med nami, kar nas dela ljudi, to je spoštovanje iz sočutenja.

Zato so toliko bolj potrebna pričevanja ljudi, ki so vse ti ste grozote živeli in preživeli. In zato sem še posebej hvaležna, da sem danes med vami. Vi ste žive priče trpljenja, vztrajnosti in zvestobe človečnosti in svojemu narodu. Ste nezamenljiva vez med dogajanjem v preteklosti s sedanjo stjo in prihodnostjo.

In na koncu, spoštovane gospe in tovarišice, izrekam še posebno zahvalo in spoštovanje vam - na naš današnji praznik! Bile ste nepogrešljiv sestavni del narodnoosvobodilnega odpora, kot partizanke zdravnice, bolničarke, terenke, učiteljice ... Brez vas ne bi šlo. Morda bi ne bilo prav primerno, da zdaj začnem hvaliti nas ženske vsevppek, zato naj samo na kratko in skromno rečem: ženske smo sol življenja!

Spomenka Hribar

DCIVS LJUBLJANA: SAMOPOMOČNE SKUPINE

VDruštvu civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana se združujejo ljudje, ki so bili med vojno ali po njej poškodovani z različnimi eksplozivnimi sredstvi. Poškodbe so različne, povzročile so slepoto, oglušlost, gibalno oviranost ali celo kombinirano invalidnost. Posledice dogodkov so vplivale na vsa področja njihovega življenja, ki zdaj, ko so starejši, v primerjavi z običajno starajočo se populacijo še poglobljajo njihove stiske. V splošnem je njihovo zdravstveno stanje slabše, njihova pokojnina nižja, občutja manjvrednosti, ki so jih spremljala celo življenje, pa še močnejša. Vse to jih vodi v postopno izoliranost in osamljenost in temeljna vloga društva je, da z vsemi možnimi vsebinami in metodami vpliva na izboljšanje ali vsaj ohranjanje njihovega psihosocialnega stanja, tako da prepozna in zadovoljuje njihove potrebe.

Izkušnje kažejo, da so poleg individualnih razgovorov, pomembne tudi samopomočne skupine, v katerih se člani združujejo po svojih značilnostih: slepi in slabovidni, močno gibalno ovirani, gluhi in zelo naglušni ter ovdoveli.

Namen programa je, da z ustreznimi metodami in vsebinami dela olajša in olepša življenje v starosti članom in članicam, ki so zaradi svoje invalidnosti, ali bolezni in/ali slabšega materialnega stanja ter osamljenosti prikrajšani pri zadovoljitvi nekaterih osnovnih življenjskih potreb predvsem potrebe po pripadnosti, po vplivu (tudi na lastno življenje!) ter po samorealizaciji. V programu se združujejo člani in članice, ki so ovdoveli in se sami čutijo osamljene.

Po potrebi jih na srečanja skupine spremljajo prostovoljci - aktivisti.

Cilji programa so opredeljeni razvojno, glede na obstoječe resurse (finančne, kadrovske, prostorske). Skupina šteje 8 - 12 članov. Osnovni cilj je preprečevanje socialne izolacije starejših in invalidnih članov društva preko organiziranega izvajanja koncipiranih aktivnosti, s pomočjo katerih se bodo zadovoljile potrebe po pripadnosti, vplivu, zabavi in samorealizaciji socialno ogroženih in zaradi različnih razlogov, osamljenih uporabnikov ter tako prispevati k optimalni kakovosti njihovega življenja.

Posamezni cilji so opredeljeni v funkciji realizacije osnovnega cilja pripadnosti določeni skupini (primarna socialna mreža, nadomestek za družino ipd.), vpliv na dogajanje in vsebine dela v skupini, socializacija in druženje posameznikov, ki so v svojem okolju osamljeni zaradi vdovstva ter invalidnosti, bolezni, starostne pasivnosti in/ali neugodnega materialnega stanja ter fizična in mentalna aktivizacija posameznikov.

Metoda dela je skupinska, gre za dve samopomočni skupini, v katerih se poskuša vplivati na asertivnost vsakega vključenega. Da pa samopomočne skupine lahko uspešno delujejo, je potrebno veliko individualnega dela, predvsem v smislu svetovalnih razgovorov in motiviranja.

Člani skupine so starejši civilni invalidi vojne, gibalno zelo ovirani, slepi ali močno slabovidni, gluhi ali naglušni in osamljeni zaradi vdovstva, ter z dodatnimi značilnostmi kot so invalidnost kombinirana z boleznijo in/ali starostno

opešanostjo ter druga stanja, ki povzročajo zmanjšano mobilnost ter prispevajo k socialni izolaciji. Značilno je tudi samotno življenje v okolju, ki ne omogoča zadostne izbire ustreznih socialnih stikov ter zmanjšana mobilnost in slabše materialno stanje, ki jim onemogoča udeležbo pri socialnih aktivnostih.

Pri oblikovanju skupine smo upoštevali kriterije potreb ter interesov članov društva kot je osnovna motnja, psihofizično stanje posameznika ter osebna mobilnost. Pri vsebinski opredelitvi programa dela smo upoštevali predvsem interese članov ter pripravljenost na lastno participacijo. Uporabniki v programu aktivno sodelujejo po štiri ure mesečno, vsi pa so vključeni še v različne oblike individualnega dela.

Skupina se je oblikovala na pobudo članov društva, ki so v usmerjenih anketah izbrali tudi vsebine dejavnosti (izobraževalne, rekreacijske, družabniške). Metode dela v skupini so opredeljene tako, da omogočajo maksimalno angažiranost vsakega člana v skupini ter skupine kot celote. Skupina deluje kot medsebojna podporna socialna mreža (interna dinamika), načrtovano se spodbujajo tiste skupinske aktivnosti, ki krepijo medsebojne povezave posameznih članov med in izven skupinskih srečanj. Zunanje aktivnosti skupine so usmerjene na podporo drugim posameznim članom društva, ki se zaradi imobilnosti ali osebne pasivnosti ne želijo (ne morejo) redno udeleževati skupinskih srečanj (npr. osebe, stacionirane v domovih - obiski na domu). Načrtovane edukativne vsebine dela omogočajo članom pridobivanje znanj in spretnosti za opolnomočenje in povečanje vpliva na organizacijo lastnega življenja ter spodbujajo posameznike, da v okviru svojih možnosti prevzamejo prostovoljne zadolžitve pri organizaciji skrbi za svoje onemogle sovrstnike. Iz navedenega sledi, da sta samopomoč in samoorganizacija pomembna elementa v vseh skupinah za samopomoči.

Pri načrtovanju programa uporabniki sodelujejo pri konkretizaciji vsebin dela (tematski razgovori, izleti, predavanja), ki se načrtujejo mesečno na podlagi doseženega konsensa o skupnem interesu, dajanju pobud za občasne in/ali izredne aktivnosti.

Pri izvedbi programa uporabniki sodelujejo kot moderatorji razgovora, izvajalci ali demonstratorji posameznih tematskih vsebin. Svetovalci pri temah, ki terjajo izmenjave izkušenj in animatorji pri družabnem delu srečanja. Pri evalvaciji sodelujejo uporabniki kot evalvatorji pri vsakem srečanju, ko v zadnjem delu srečanja ocenijo vsebino dogajanja, s svojo udeležbo, s katero dokazujejo, da jim skupina daje zadovoljstvo.

Pravice uporabnikov so pogojene z članstvom v društvu ter opredeljene z dinamiko dela in dogajanja v skupini. Pravice uporabnikov so omejene le z dolžnostjo spoštovanja dinamike skupinskega dela ter spoštovanja integritete drugega pripadnika skupine. Naslednje pravice so posebej konkretizirane na polnopravno udeležbo pri vseh aktivnostih in dogodkih v skupini, na participacijo

morebitnih stroškov materialno ogroženih članov skupine pri izletih ali posebnih proslavah in na (simbolično) nagrado pri izjemni angažiranosti (moderator srečanja, animator ipd.)

Pritožbe so ustne, na željo posameznika jih vodi skupine zapiše, ali pisne. Posredujejo se na upravni odbor društva, lahko pa tudi na socialno zbornico ali na ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Pri delu samopomočnih skupin sodelujejo naslednje skupine prostovoljcev:

- redni prostovoljci: aktivisti društva, ki sodelujejo kot tehnični soorganizatorji pri srečanju skupin (prevoz in spremstvo uporabnikov, nabava, postrežba, obveščanje, evidenca in monitoring skupinskih dogajanj),
- občasni strokovni prostovoljci: v skladu s programom dela skupine posebej vabljeni strokovnjaki za posamezna področja (predavatelji),
- občasni laični prostovoljci: drugi člani društva, ki pri delu skupin sodelujejo kot animatorji ali moderatorji srečanj,
- prostovoljci - gosti skupine oziroma aktivni udeleženci posameznih srečanj, ki s svojo prisotnostjo prispevajo k medgeneracijski povezanosti skupine ter preprečujejo morebitno getoizacijo članov v okviru lastnega društva skupine. Ti prostovoljci so vabljeni člani drugih invalidskih oziroma humanitarnih društev, posebej pa članice ženskih sekcij družbenih organizacij in društev, študentje FSD in FDV in dijaki srednjih in osnovnih šol na ljubljanskem območju.

Prostor nam zagotavlja četrtna skupnost MOL sicer pa je prostor po izbiri v okolici mesta na lokacijah dosegljivih z društvenim kombijem.

Program poteka že od leta 2000 od marca do julija in od septembra do novembra tekočega leta. Pri oblikovanju programa smo se delno zgledovali po praksah angleških in kanadskih načel družbene skrbi za starajoče prebivalstvo. Torej ne gre za novo rešitev, pač pa za doslej v slovenski družbi spregledano ciljno populacijo s specifičnimi potrebami.

Izvajanje programa terja veliko prostega časa in napora aktivistov društva. Gre za specifičen napor, tako psihičen kot verbalen, ki pa se v veliki meri reflektira z izrazitim zadovoljstvom s samim seboj, povečano asertivnostjo in s tem z boljšo lastno psihosomatsko in socialno podobo. Ponavljamo, da smo se za ta program odločili predvsem zaradi staranja in z njim povezanih bolezni, večanja invalidnosti in socialne izolacije, ki predstavljajo logičen razvoj težav pri civilnih invalidih vojn. Te procese je mogoče le omiliti. Prav skupine za samopomoč, take kot so izoblikovane in kot se izvajajo, vplivajo na kakovost življenja omenjene populacije, ki jo poleg starosti bremeni še vrsta drugih dejavnikov.

Zdravko Zore

IZJAVA ČLANIC KOORDINACIJE VETERANSKIH ORGANIZACIJ MARIBORA

Predstavniki Društva generala Rudolfa Maistra Maribor, Združenja borcev za vrednote NOB Maribor, Policijskega veteranskega društva sever Maribor, Območnega združenja slovenskih častnikov Maribor in Društva vojnih invalidov Maribor - podpisnic listine o medsebojnem sodelovanju, so na seji koordinacijskega odbora razpravljali o položaju, v katerem se je znašla Slovenija dvajset let in pol po osamosvojitveni vojni.

Svetovna gospodarska kriza je globoko zasadila svoje kremplje v vse pore našega življenja. Krizi, za katero so nekateri napovedovali, da bo kratka, vendar boleča, ni in ni videti konca. Nezadovoljstvo je vse večje in vse manj je upanja na hiter izhod iz te situacije.

Veterani dveh generacij smo zelo zaskrbljeni zaradi vsega, kar se pri nas dogaja, obenem pa smo tudi »upravičeno« razočarani, saj ugotavljamo, da veliko stvari v državi ne poteka tako, kot smo to načrtali in izbrili tako v narodnoosvobodilni vojni, kakor tudi v osamosvojitveni vojni za Slovenijo.

Cena za to je bila zelo velika, v letih 1941-1945 je padlo okoli 30.000 uniformiranih borcev NOV, da o civilnih žrtvah in trpljenju prebivalstva sploh ne govorimo. V vojni za Slovenijo je bila ta številka občutno nižja, kljub temu pa prevelika, da se ne bi spoštovala volja ljudstva.

Ugotavljamo, da živimo v času, ko se temeljne vrednote, kot so poštenost, svoboda, dostojanstvo, solidar-

nost vedno bolj izgubljajo in tonejo v pozabo. Na drugi strani pa se bohotita laž in prevara. Korupcija in neizmerna sla po kapitalu sta se globoko zasidrali v naši družbi. Pri tem se ne izbira sredstev, pri tem ni nobenemu mar za »malega« človeka. Pozablja se, da smo nekoč vsi skupaj ustvarjali in prispevali, misleč, da za boljše prihodnost. Motili smo se, prispevali smo za »elito«, ki se sedaj šopiri na vseh pomembnih položajih v državi.

Veliko lažje bi prebrodili vse te težave, če bi se politične stranke končno le dogovorile o tem, kaj je dobro za Slovenijo in njene državljane in začele delovati v prid naroda, ne pa da tako eni kot drugi zasledujejo svoje politične ambicije. Ni jim mar, kaj si o tem mislijo volivci, ni jim mar za predvolilne obljube. Vedno znova izigrajo voljo volivcev. Zainteresiranosti političnih strank, da bi prestopile strankarske interese in se strnjeno spopadle s krizo, ni in ni. Gospodje, tovariši dovolj je bilo všečnih besed, skrajni čas je, da pričnete delati to, kar govorite in obljublimate, ko nagovarjate svoje volivce.

Glede na to, kako drago je slovenski narod plačal svojo samostojnost, imamo tako vojni veterani, žrtve vojn, domoljubi pravico, da zahtevamo, da končno začne delovati pravna država, da se začnejo spoštovati osnovne človeške vrednote in da izvoljeni predstavniki ljudstva začnejo z vso odgovornostjo opravljati svoje delo.

naše vezi iz naših društev

OBČNI ZBOR DVI MARIBOR – SKRB VZBUJAJOČA PRIHODNOST

Člani Društva vojnih invalidov Maribor so se 24. februarja sestali v Narodnem domu na rednem letnem Zboru članov, ki se ga je udeležilo več kot 90 članov društva in 21 gostov.

Člane in goste je pozdravil predsednik Vasja Cimerman in v svojem uvodnem nagovoru opozoril, da smo vojaški invalidi – vojni veterani zelo zaskrbljeni zaradi dogodkov in situacije, v kakršni smo danes v Sloveniji. Nezaposlenost se veča, nezadovoljstvo je vse večje, vse manj je upanja za izhod iz krize, še posebej zaradi nenotnosti v naši državi in zaradi nesposobnosti političnih strank, da bi se posvetile državi in njenim državlja-

nom ter skupaj storile vse, da bi krizo premagali.

Poudaril je, da so volitve, ki so za nami, ostale v risu ideološkega razkola med Slovenci, ki ga ne le večji del politike, temveč tudi drugi centri moči podpihujejo že ves čas po osamosvojitvi, čeprav je plebiscit leta 1991 bil in pokazal možnost sprave. Po njegovem mnenju je odnos do preteklosti v tem, da se iz nje kaj naučimo za naše današnje in jutrišnje ravnanje, in da s pozitivnim zgodovinskim spominom utrjujemo narodno zavest in samobitnost. Narodno spravo bomo najbolj iskreno manifestirali s priznanjem različnih pogledov na preteklost, ob upoštevanju nespremenljivosti zgodovinskih

dejstev. Ob tem je omenil misel dr. Franceta Bučarja, ki je dejal, da smo se znašli v podobnem položaju kot leta 1941, ko je bila Slovenija okupirana in v večjem delu tako ideološko razklana, da se je mnogim zdel bolj neizogiben obračun z drugače mislečimi znotraj lastnega naroda kot obramba pred genocidom.

Pred začetkom uradnega dela so navzoči prisluhnili kulturnemu programu, ki so ga izvedli pevci pevskega zbora Certus in pisatelj, režiser in priznani kulturni delavec Tone Partljič s svojo monodramo.

Po izvolitvi delovnega predsedstva, ki ga je vodil Andrej Pagon, je zbor pričel z delom. Predstavljena so bila poročila o realizaciji lanskega programa društva, poročilo NO in častnega razsodišča ter finančno poročilo. Vsa poročila so bila dobro sprejeta in soglasno potrjena. Sledila je predstavitev finančnega načrta in program dela za letošnje leto. Ob predstavitvi programa dela je predsednik Vasja Cimerman poudaril, da je poslanstvo DVI Maribor, da poskuša zagotoviti

čim višjo raven zaščite vojnih invalidov in družinskih invalidskih upravičencev. Za uresničitev tega cilja si bo društvo prizadevalo za vključitev vojnih invalidov v družbo ter njihovo aktivno sodelovanje v vsakdanjem življenju, v različnih družbenih in drugih dejavnostih in zagotovitev enakih možnosti. Društvo bo spodbujalo vojne invalide, da se opirajo na lastne moči in sposobnosti. Pri tem pa jim bo pomagalo in jih spodbujalo, da se vključujejo v storitve in programe, ki jim jih društvo zagotavlja. Tudi finančni načrt in program dela sta bila pohvaljena in soglasno sprejeta.

V nadaljevanju so bile potrjene predlagane spremembe statuta. Sledilo je družabno srečanje na katerem so udeleženci ob prijetnem pogovoru obujali spomine in izmenjavali mnenja o aktualnih dogodkih v svojih življenjih in v družbi.

Vasja Cimerman

OBČNI ZBOR DVI POMURJA: ZA NAMI JE USPEŠNO LETO

Člani Društva vojnih invalidov Pomurja smo se na rednem letnem občnem zboru zbrali v soboto, 3. marca.

Zbora članov so se udeležili tajnik ZDVIS Vladimir Pegan, predsednik DVI Ptuj Boris Fras, predsednik DVI Maribor Vasja Cimerman in podpredsednica ZB NOB Nada Mladenovič. Zbrane sem nagovoril in pozdravil predsednik društva Robert Kous.

Prvo leto, od kar sem prevzel funkcijo vodenja društva je tako zame kot za novoizvoljene člane društvenih organov hitro minilo. Zahvalil sem se vsem prostovoljcem in članom, ki so požrtvovalno in zavzeto pomagali, da so se realizirali vsi sklepi in dejavnosti, ki smo si jih zadali v minulem letu. Mislim da smo dosegli svoje cilje in da so bili člani društva zadovoljni z našim delom.

Zbor smo začeli z nastopom učencev 1. OŠ Murska Sobota, ki so zapeli nekaj ljudskih pesmi, mlad harmonikar pa je zaigral vesele domače melodije.

Ugotovili smo, da je občni zbor sklepčen in predlagal sem člane delovnega predsedstva, zapisnikarja in overovatelja ki so jih navzoči potrdili. Z minuto molka smo počastili spomin na člane, ki so preminili v preteklem letu. Sprejeli smo dnevni red in nadaljevali s poročili o delu društva v letu 2011.



Zaradi staranja naših članov in s tem povezanih zdravstvenih težav in vse večje gospodarske krize v državi so ogroženi tudi vojni invalidi in drugi člani društva. Finančna stiska vpliva na kakovost njihovih življenj in velikokrat tudi na zdravstveno stanje posameznika. Zato je društvo pomagalo pri nakupih ortopedskih pripomočkov, sofinanciralo bivanje in terapije v naravnih zdraviliščih in obiskovalo starejše in bolne člane, ki se ne morejo udeleževati srečanj. Organizirali smo druženje in kopanje v termah Mala Nedelja in izlet na avstrijsko Koroško. Sodelovali smo pri organizaciji 12. srečanja VI SLO v Gornji Radgoni.



sodelovanja s sorodnimi društvi. Boris Fras iz DVI Ptuj pa nam je zaželel uspešno delo še naprej. Pri naslednji točki dnevnega reda sem predstavil program dela za 2012 in finančni načrt, ki je bil tudi potrjen. Še naprej se bomo trudili pomagati našim članom in organizirali čim več srečanj v okviru naših finančnih zmožnosti.

Z tajnikom ZDVIS Vladimirjem Peganom sva podelila plaketo in zahvalo za dolgoletno delo v organih društva. Posebno priznanje ZDVIS je prejel Leopold Červek, ki je bil prvi predsednik društva in je nedavno praznoval svojo 80-letnico. Leta 2005 je zaradi bolezni odstopil in nato

še enkrat prevzel funkcijo predsednika, ki jo je opravljal do 2010. leta.

Vsem članicam smo čestitali ob dnevu žena in jim podarili nagelj. Sledilo je veselo druženje ob skromni, vendar okusni pogostitvi. Člani društva in gosti so se zadovoljni odpravili domov in se že veselijo našega naslednjega snidenja.

Robert Kous

Občni zbor članov DVIP je potrdil poročilo o delu društva in finančno poročilo za 2011, poročilo inventurne komisije in nadzornega odbora.

Na razpravo se je prijavil eden od članov društva in povedal, da je bil zelo zadovoljen z našim delom in da se že veseli letošnjih srečanj, čemur so pritrdili tudi drugi člani. Vladimir Pegan je dejal da bo financiranje v 2012 stabilno in nas povabil na srečanje v Celju. Čestital nam je tudi ob 15. obletnici delovanja društva. Vasja Cimerman iz DVI Maribor nas je povabil k več

ZBOR ČLANOV DVI ZASAVJA

V začetku marca je imel DVI Zasavje zbor članov na Dolu pri Hrastniku. Zaradi nesklepčnosti smo začetek zbora predstavili za petnajst minut in med tem časom so nam učenci iz Kulturno - umetniškega društva Veter pod vodstvom Slobodana Filipoviča s harmonikami popestrili program, Eva iz osnovne šole Dol pa nam je zrecitirala dve pesmi.

Zbora članov so se je udeležili tudi župan občine Hra-
stnik Miran Jerič, tajnik ZDVIS Vladimir Pegan ter predstavniki invalidskih in veteranskih organizacij.

Izvolili smo delovno predsedstvo, dva overovatelja za pisnika, verifikacijsko komisijo in komisijo za sklepe.

Udeleženci zbora članov so sprejeli poročilo predsednika društva Zvoneta Tahiroviča o delovanju društva, finančno poročilo za leto 2011, poročilo nadzornega

odbora in častnega razsodišča. Prav tako so člani sprejeli finančni plan in program dela za leto 2012 ter spremembo statuta društva.

Na predlog IO DVI Zasavja smo župana občine Hra-
stnik Mirana Jeriča predlagali za plaketo ZDVIS z listino. Predsednik Zvone Tahirovič je na predlog predsednika ZDVIS Ivana Pivka, dobil posebno priznanje ZDVIS z listino.

Za prizadevno delo v društvu in sodelovanje na področju invalidskega varstva pa smo se zahvalili članoma Žarku Miliču in Stanislavu Korbarju iz podružnice Hra-
stnik.

Urška Holešek

MOJE DELO V DCIVS - LJUBLJANA

Kakor že vrsto drugih let tako se je končalo tudi leto 2011. Z delom pričnem po navadi že okrog sedmih zjutraj. Najprej, kot je navada po pisarnah, se spiže kavica, čeprav si s tajnikom raje privoščiva čaj in nekaj pojeva. Saj veste, da tablet ni priporočljivo jemati na prazen želodec.

Med tem časom že večkrat zazvoni telefon. Člani zelo radi poklepetajo in iščejo pomoč, pripovedujejo zgodbe o raznih dogodkih, tako veselih kot tudi žalostnih. Takrat jim skušam povedati, da pač vedno ne bo tako hudo, le upanja ne smejo izgubiti. Najhuje je vedno, če komu umre partner, ali pride bolezen. Večino pogovorov zapišem v društveni dnevnik.

Zelo veliko je tudi klicev ljudi iz drugih krajev, ki iščejo informacije in nam po koncu pogovora pogosto povedo, da smo res prijazno društvo in se tudi zahvalijo. Pogovori potekajo tudi z našo zvezo in ostalimi sorodnimi društvi.

S skupino za društveno dejavnost, katere predsednica sem, se na sestanku zberemo nekajkrat letno in se dogovorimo, kam bi naše člane popeljali na izlet. V društvu sodelujem tudi pri raznih predavanjih, seminarjih, sestankih nadzornega odbora, zdravstveno-socialne komisije, obiskujem člane, izvajam popisovanje, ankete in skrbim za članarine. Vsako leto imamo zbor članov, letos pa je poleg tega še volilno leto. Izbrali bomo novo vodstvo društva, naš tajnik Marko Brežan pa se bo priključil društvu. Čeprav nima nikoli časa, brez nas ne more, pa tudi mi ga ne damo, zato bo po svojih močeh še vedno aktiven v društvu.

Večkrat imamo razna posvetovanja in zbiramo predloge, kaj bi bilo treba še narediti, da bi bilo zadovoljstvo članov še večje. V delo sodi tudi načrtovanje za zabavni del druženj članov, kot so pustovanje, martinovanje in novoletno srečanje. V okviru ohranjanja zdravja organiziramo kopanje v toplicah, poleti pa tudi na morju, vsaj trikrat na teden.

Člane, ki ne morejo več biti z nami cel dan, z društvenim kombijem peljemo na krajša srečanja, kjer si ob kavici in prigrizku izmenjamo mnenja in razmišljamo, kam bi še lahko šli.

Vsak dan tudi redno pregledujem prejeto in oddano pošto, o kateri vodim redno evidenco. Spremljam termine za ohranjanje zdravja v toplicah in letovanje na morju in iščem primerne kandidate, da bi bila izkoriščenost kapacitet čim boljša. Pazim tudi, kdaj imajo člani, ki so dopolnili 75 ali več let rojstne dneve in okrogle obletnice in ročno izdelam vizitke in čestitke. To mi vzame kar nekaj časa.

Pisarno je treba tudi pospraviti. Ribanje vzame kar nekaj časa, a če to delaš z veseljem in ljubeznijo, ni hudo, poleg tega pa se vsi, ki delamo tukaj, dobro razumemo. Tega si želim tudi naprej, a je vse skupaj odvisno tudi od zdravja.

Dela mi v društvu nikoli ne zmanjka, samo najti si ga moraš. Želim si, da bi bili še naprej dobro in iskreno društvo. Lahko bi še in še napisala o našem delu v dobrobit članov, ampak naj bo dovolj, saj tisti, za katere delamo, dobro poznajo naše delo.

Angela Zadnikar

Domovina

*Dvajset let je dopolnila
naša lepa domovina.
Misel topla, misel lepa,
naj jo vedno spremlja
klic iz vseh naših src.*

*Mnogi glasno jo slaviijo,
a besede njih so prazne,
če dejanjem ne sledijo,
brez pomena v nič gredo.*

*Eno mater vsak premore,
lepe domovine cvet,
naj srce lepo zavriska
«mati» domovina svet.*

Ivanka P.

DVI DOMŽALE NA OBISKU PRI LUDVIKU RODETU

Društvo vojnih invalidov Domžale skrbi tudi za tiste svoje člane, ki živijo v domovih za starejše. Tako je štiričlanska delegacija društva konec septembra v domu za starejše občane Horjul obiskala Ludvika in Hermino Rode. Ker je bil ravno čas po kosilu, sta ob našem nenapovedanem obisku v lepo urejeni zakonski sobi oba počivala. Obisk je bil za zakonca Rode presenečenje. Izročili smo jima simbolično darilo, stekel je pogovor. Ludvik Rode je bil rojen 30. 10. 1919, na kmetiji na Rudniku pri Kamniku. Rudnik je bil partizanska vasica, ki je dala 22 partizanov, od katerih jih je 15 padlo. Vsak tretji vaščan je odšel v partizane, vsak četrti je dal življenje za svobodo, je ob tej priložnosti povedal Ludvik.

Ludvik je konec oktobra 2011 praznoval 92. rojstni dan. Je 90-odstotni invalid brez roke, saj so mu jo morali med vojno, potem ko ga je zadel rafal iz nemškega letala, amputirati. Ranili so ga, ko se je kot vojni obveznik v avtokomandi v Beogradu 6. aprila 1941, v koloni vozil pomikal proti Valjevu. Februarja 1943 leta se je



Predsednik DVI Domžale v pogovoru z Ludvikom in Hermino Rode v DSO Horjul.

Foto: Jože Novak

Deževne kapljice

*Padajo kapljice na zemljo,
padajo mirno šumeče.
Zemlja pije to mehko vodo,
ki oživlja rastline tipeče.*

*Padajo kapljice v gozdove,
padajo na mehki mah.
Iz njih hudournik raste,
dere bregove, vse to iz kapljic.
Zdaj nas je njih strah.*

*Padajo kapljice, tiseri beli,
materi čez razorani obraz.
Imehljaj ji ob joku uide veseli...
Lina partizana spet vidi čez čas.*
Rudi Uršič

Ludvik pridružil Kamniškemu bataljonu, kasneje pa je bil borec Šlandrove brigade. Dobil je več odlikovanj, na katera je ponosen še danes. Njegova družina je plačala visok davek med drugo svetovno vojno. Trije bratje in oče so padli, dve sestri in mamo so odpeljali v nemška taborišča.

Ludvik se je po vojni poročil s Hermino Osredkar iz Trbovelj, ki je bila med NOB prav tako v partizanih. Hermina, rojena 1926. leta v Trbovljah in Ludvik sta se leta 1947 poročila na ljubljanskem magistratu. Biserno poroko sta pred štirimi leti praznovala v krogu domačih. S hčerama Tatjano in Dušo ter njunima družinama so skupaj počastili častitljiv poročni jubilej. Ludvik in Hermina sta si v Radomljah zgradila dom in tam živela vse do odhoda v dom. Ludvik je bil po poklicu mizar, delal je v več podjetjih in deloval v vrsti prostovoljnih društev ter organizacij na kamniškem območju. V horjulskem domu sta od novembra 2005, a jima ni dolgčas, saj ju pogosto obiskujejo hčerki, štirje vnuki in šest pravnukov. V prostem času gledata televizijo in bereta dnevne in mesečne časopise, med temi tudi Naše Vezi.

Oba sta bila vesela obiska in vidno ganjena nad pozornostjo društva. Ob poslavljanju smo si s stiski rok zaželeli zdravja.

Jože Novak

KOROŠČI SMO ODKRIVALI DOMAČE KRAJE

VDruštvu vojnih invalidov za Koroško smo se že pred leti odločili, da bomo v bodoče organizirali izlete članstva po domačem Koroškem in bližnji okolici. Sklenili smo, da bodo naši izleti kombinacija rekreacije, druženja in obiskov znamenitosti iz bližnje in malo bolj oddaljene preteklosti. Za tak korak smo se odločili, ker je večina udeležencev že starejših in težje prenašajo dolge vožnje in ker smo ugotovili, da je večina obiskala že skoraj celo domovino, najslabše pa pozna prav svojo bližnjo okolico. S takim pristopom smo se lotili tudi organizacije letošnjega izlet in v mesecu oktobru izvedli izlet, ki ga po pričevanju udeležencev ne bomo pozabili.

Vsak izlet začnemo na začetku Mežiške doline, v Črni na Koroškem in nadaljujemo do Slovenj Gradca, kjer se nam pridružijo še zadnji udeleženci. Prva postojanka tokratnega izleta je bila nekdanja gestapovska mučilnica v Dravogradu, kjer nas je pričakal naš vodič Ludvik Pušnik, za katerega se je izkazalo, da je izreden poznavalec dogodkov, ki so se v Dravogradu dogajali med NOB in osamosvojitveno vojno. Še bolj pa smo bili presenečeni, ko nam je naša članica Ema Golob, ki je v tej mučilnici preživela težke čase, pripovedovala o tamkajšnjih grozodejstvih, ki jim je bila priča. Dokaz za to je na steni izpraskano njeno ime.

Nato nas je pot vodila na дворец Bukovje, kjer je bila nekdanja kasarna JLA, zdaj pa je v njej muzej posvečen osamosvojitveni vojni. Tam je razstavljena uniforma podpredsednika našega društva Otokarja Praperja, ki je bil v času vojne za Slovenijo poveljnik mejne milice na Holmcu in jo je nosil, ko je bil tam ranjen. Z zanimanjem smo prisluhnili njegovemu pripovedovanju o dogodkih in razlagi, kako je potekala bitka.

Po resnih temah je bil čas za sprostitve. Na splavarjenju po Dravi so nam dravski flosarji pripravili zabavni program in smeja je bilo do solz. Naslednja točka izleta je bilo umetno akumulacijsko jezero na avstrijski strani meje, nad Muto. Tudi tam se je pokazalo kakšno srečo smo imeli z izborom vodiča. Okoli jezera je speljana sprehajalna pot in med sprehodom nam je naš vodič predstavil tehnične podrobnosti in zanimivosti tega projekta, ki še danes vzbuja strah pri prebivalcih Bistriškega jarka pri Muti.

Izlet smo zaključili pri kmetu Plodru v Šentanelu nad Prevaljami, kjer so nam pripravili okusno kosilo.

Kot predsednik društva sem izredno vesel, da so se izleta udeležili udeleženci NOB, vojni invalidi iz osamosvojitvene vojne 91, vdove po vojnih invalidih, mirnodobni vojaški invalidi in članica, ki je civilni invalid vojne, kar je dokaz, da društvo dosega namen in cilje zaradi katerih je bilo ustanovljeno, saj pri izvajanju programov ne dela razlik med člani glede na čas nastanka njihove invalidnosti.

Bojan Černjak



Ema Golob, članica DVI Koroške je bila zaprta v mučilnici v Dravogradu. V ozadju na zidu je izpraskano njeno ime.

Dražgoše

*V spominih heroji kot živi so ostali.
Njih živi spomin pa na junaške boje,
ko so za obrambo Dražgoš padli, se
niso ustrašili nacistov ne zimske hoje.*

*Da prav so imeli,
pove jim v tisočih mladina.
Ponavljajo vsako leto njihove korake.
Nihče ne bo izbrisal junaške borbe
iz spomina.*

*Na zgodovinsko borbo in bitko
in pa na junake.*

*Dražgoše nove in Bičkova skala
še stojijo.*

Vas je danes za Slovenijo kot spomenik.

*Na skali Bičkove v miru
ptice zdaj gnezdiijo.*

*Dražgoše in pa pohod za heroje
so pomnik.*

Rudi Uršič

ELEKTRIČNI VOZIČEK – POT DO IZBOLJŠANJA KAKOVOSTI ŽIVLJENJA INVALIDA

Ministrstvo za obrambo je lani odločilo, da bo tretjino vsote zbrane s prodajo vstopnic za koncert »Regiment po cesti gre«, ki je bil v ljubljanskih Stožicah, namenilo vojaškemu invalidu iz vojne za Slovenijo, ki potrebuje pomoč.

DVI Zasavje je predlagal, da se pomoč nameni vojaškemu vojnemu invalidu iz vojne za Slovenijo Borisu Prašnikarju, ki je član društva in nujno potrebuje električni invalidski voziček. Društvo je bilo s potrebo po vozičku seznanjeno že prej, saj smo aktivno iskali donatorje, ki bi lahko pomagali pri nakupu tega, za izboljšanje kakovosti življenja, nujno potrebnega pripomočka.

Boris Prašnikar se za ves vložen trud iskreno zahvaljuje Marjani Kosmač iz ministrstva za obrambo, družbi Eventim in predsedniku društva Zvonetu Tahiroviču.



Urška Holešek

Za vojaškega vojnega invalida Borisa Prašnikarja bo življenje od zdaj naprej nekoliko lažje.

PREDVIDENE PRIREDITVE IN SPOMINSKE SLOVESNOSTI ZA LETO 2012 DRUŠTVA VOJNIH INVALIDOV SEVERNE PRIMORSKE NOVA GORICA

1. Srečanje vojnih invalidov Slovenije **26. maj** 2012 v Celju
2. Srečanje v **Bolnici Franji**, skupaj z ZB NOB Idrija – Cerklje (predvidoma **20. maj** 2012)
3. **Doblar – Pod skalco, 2. junij**, slovesnost v spomin na pobite ranjence, skupaj z OZB NOB Nova Gorica
4. **Solkan, 7. julij**, dan borca, strelsko tekmovanje z zračno puško
5. **Hudo polje, 25. avgust**, spominska slovesnost v SVPB Pavla
6. **Čepovan, Male vrše, 1. september**, pohod na Vrše, skupaj z KO ZB Čepovan (Prireditve v okviru Društva PLANOTA)
7. **Cerje**, datum še ni določen, vseslovensko zborovanje za mir (predvidoma **15. september** 2012)
8. **Idrijske krnice**, datum še ni določen

SLOVO OD VIKTORJA ŠAVLETA

Primorci smo se poleti nepričakovano poslovili od Viktorja Šavleta, dolgoletnega aktivista in borca za pravice civilnih invalidov vojn na Primorskem in v širšem prostoru.

Viktor Šavle je bil rojen 14. februarja 1930 v primorski vasi ci Čepovan nad Novo Gorico. Kot otrok delavske družine je doživljal pomanjkanje in v šoli tudi teror nad slovensko besedo s strani italijanskega fašizma.

V času NOB je bil kurir in bil večkrat v življenjski nevarnosti. Prejel je medaljo zaslug za narod. Vse trpljenje v otroštvu in v času NOB je Viktorju pustilo neizbrisan pečat ponosa in pokončnosti, kar se je odražalo skozi vse njegovo življenje.

Po vojni je končal šolanje in se med počitnicami udeleževal mladinskih delovnih akcij, s katerimi je pomagal pri obnovi porušene domovine. Prvo službo je dobil na Okrajni zadružni zvezi v Postojni. Kasneje bil premeščen v Novo Gorico, kjer se je poročil in si ustvaril družino. Leta 1964 se je z družino preselil v Postojno in se kot računovodja zaposlil v podjetju Nanos, kjer je delal do upokojitve.

Viktor Šavle se je kot šestletni otrok ponesrečil z vojnim materialom in postal civilni invalid vojne. Že v petdesetih letih je sodeloval s somišljeniki, ki so si prizadevali za vzpostavitev organizirane oblike delovanja civilnih invalidov vojn v Slovenskem Primorju. Že leta 1953 je sodeloval pri pripravi pisma takratnemu predsedniku države Titu, s katerim so zaprosili za sprejem, da bi mu predstavili težave civilnih invalidov vojn Primorske. Primorci so bili na podlagi Rapalske pogodbe italijanski državljani vse do uveljavitve mirovne pogodbe s 15. septembrom 1947. leta, zato je za vse, ki so postali civilni invalidi vojn do tega datuma veljala italijanska zakonodaja in tudi obveznost Republike Italije. Viktor Šavle je podrobnejši zgodovinski potek reševanja in pravnega urejanja statusa civilnih invalidov vojn na Primorskem in v Sloveniji opisal v publikaciji »Nikoli več vojn«, ki je bila izdana ob praznovanju 50-letnice organiziranega delovanja civilnih invalidov vojn na Primorskem leta 2008 v Novi Gorici.

Leta 1955 je bil imenovan v iniciativni odbor, ki je imel nalogo pripraviti Ustanovni zbor civilnih invalidov Slovenskega primorja, ki je bil 2. novembra 1958 v Novi Gorici. Viktor je vodil pripravo pravil in programa ter bil na ustanovnem zboru izvoljen za prvega tajnika. Na tej zadolžitvi je oral ledino pri krepitvi organizacije, saj še ni bilo zakonodaje, ki bi urejala organiziranost in status civilnih invalidov vojn. Kasneje je opravljal tudi funkcijo predsednika in bil član vodstva Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije. Ves čas je bil aktiven in je veliko prispeval s pobudami in predlogi za zakonske rešitve s področja civilnih invalidov vojn, podzakonske akte ter nekatere pobude za ustavno presojo zakonskih rešitev veljavnih za civilne invalide vojn.

Viktor je bil ves čas vpet v pripravlanje številnih gradiv in podatkov, ki so zadevali civilne invalide vojn, ki so postali invalidi, ko so bili še italijanski državljani (do 15. 9. 1947). Izkazal se je v medresorski delovni skupini, ki deluje pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Delovna skupina je gradivo izoblikovala v letu 2010 in je pripravljeno za obravnavo v okviru vlade. Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije mu je leta 1995 za dolgoletno delo podelila najvišje priznanje, to je zlati znak, Društvo civilnih invalidov vojn Primorske pa mu je ob 50-letnici društva leta 2008 podelilo najvišje priznanje - častni predsednik. Od Viktorja Šavleta so se poslovili številni civilni invalidi vojn, sodelavci in prijatelji, v čustvenem govoru se je od njega poslovila predsednica KO ZB NOV in TIGR. V imenu Društva CIV Primorske je poslovilne besede izrekel Ciril Habe.

Oba govornika sta poudarila, da smo Viktorja poznali kot marljivega, prodornega človeka in vedno pripravljenega pomagati drugemu ter mu zaželela miren počitek v rodni slovenski zemlji.

Ciril Habe

Odtenek pogleda na življenje

*Življenje je enkratno
in nezamenljivo. Nosi
s seboj vse, kar je duhovno
in fizično živo.*

*Ima svoje trenutne lepote.
Vsak dan je drugačen in lep.
Nosi s seboj človeške vrednote,
delo in praznike, jok in nasmeh.*

*Ko je za nami večina življenja
nosimo s seboj dneve pred nami.
Za rojstne dneve in za godore.
Za vse lepe stvari in za soljudi mostove..*

Rudi Uršič

UTRINKI IZ ŽIVLJENJA DR. IVANA CIBICA MIRKA

Za predstavitev knjige dr. Ivana Cibica, partizana Mirka z naslovom *Utrinki iz mojega življenja* smo namenoma izbrali 29. november, dan, ko je bil na drugem zasedanju AVNOJ-a v Jajcu sprejet sklep, da se Primorska priključi matični domovini.

V knjigi se Mirko med drugim spominja tudi dneva, ko se je s skupino soborcev avgusta 1943 prebudil na seniku v vasi Gabrje na italijanski strani meje in se znašel v hudi zagati, saj so na dvorišču zagledali polno italijanskih vojakov. Položaj je bil kritičen, vendar so imeli srečo, ker Italijani niso iskali njih, pač pa gospodarja, ki bi moral poskrbeti, da domači pes ne bi z lajanjem opozarjal partizanov na italijanske nočne patrolje.

Uvod je popestril pevski zbor Kulturnega društva SKA-LA Gabrje s tremi partizanskimi pesmimi, ki so gromko zadonele v napolnjeni dvorani kulturnega društva. Aplavz je potrdil navdušenje nad ubranimi glasovi in podkrepil izjavo Vilija Prinčiča, gostitelja prireditve, da pri njih partizanska pesem še vedno živi, medtem ko je v Sloveniji že utihnila. Žal!

Ivan Cibic - Mirko je orisal nekaj pomembnih dogodkov iz svojega življenja in posebej poudaril pomen upornišva in ljubezni do svobode in domovine. Travmatične dogodke je doživljal že kot otrok, ko so mu leta 1930, komaj 6-letnemu dečku, italijanski fašisti odpeljali očeta. Leta 1940 so očeta znova aretirali, poleg njega pa odpeljali tudi dva Mirkova brata. Ta in druge krivice nato pa novice o širjenju narodnoosvobodilnega boja na Primorskem, so botrovali temu, da je Mirko dezertiral iz italijanske vojske in se avgusta 1943 pridružil partizanom na goriškem Krasu. Bil je ranjen na Goriški fronti, zdravila pa sta ga dr. Aleksan-

der Gala - Peter in dr. Antonio Ciccarelli; italijanski zdravnik, ki je po zajetju, v katerem je sodeloval tudi Mirko, prestopil na stran slovenskih partizanov in jih zdravil do konca vojne.

Dr. Ivan Cibic vsa povojna leta veliko pozornosti posveča partizanskemu zdravstvu in saniteti, saj okupirana Evropa tako dobro organiziranega sistema zdravljenja ranjenec in bolnikov, ni poznala. Nikjer drugje namreč niso v sovražnem zaledju zdravili ranjenih borcev in jih, če se niso mogli vrniti v enote, evakuirali v zavezniške bolnišnice v južno Italijo. Med najbolj znanimi takšnimi primeri je pohod avgusta 1944, ko je na pot krenila kolona s 95 ranjenci iz Gorenjske, Cerkljanskega, Hudega polja in ranjene preko zastražene proge Postojna - Ljubljana prenesla do improviziranega letališča Nadlesk na Notranjskem. Za prenos in zaščito je bilo zadolženih veliko borcev.

Humano delo pomoči ranjencem je med vojno v Sloveniji opravljalo 206 prostovoljcev zdravnikov in študentov medicine. Za svobodo slovenskega naroda je življenje žrtvovalo 45 zdravnikov in 54 medicincev. Cibic se z velikim spoštovanjem spominja dr. Pavle Jerina Lah, ki jo je videl prevzemati posle v na novo zgrajenih barakah, ki jih je po okrevanju pomagal graditi tudi sam. V njih se je do konca vojne zdravilo 1.681 ranjencev različnih narodnosti. Veliko spoštovanje goji tudi do dr. Franje Bojc Bidovec, ki je skrbela za 780 ranjenih in bolnih.

Predstavitev se je zaključila s »pesmijo vseh partizanskih pesmi« *Vstala Primorska*.

Marjan Grosar



Na predstavitvi so prebrali tudi nekaj odlomkov iz knjige Ivana Cibica - Mirka.

V SKRBI ZA OHRANJEVANJE ZDRAVJA V SLOVENSKA ZDRAVILIŠČA

Posebni socialni program ohranjanje zdravja, ki ga izvajajo tako društva civilnih kot društva vojnih invalidov se med drugim izvajajo v sodelovanju s slovenskimi zdravilišči, v katerih civilni in vojni invalidi, v okviru programa obiskujejo različne dejavnosti in terapije.

Katera zdravilišča bodo invalidi, ki sodelujejo v programu, obiskali, je odvisno od organizacije in dogovora med društvi in zvezama in z zdravilišči, pri čemer se iščejo taka, ki invalidom lahko nudijo kar največ.

V seriji člankov bomo predstavili slovenska zdravilišča, v katerih zdravja na podlagi PSP ohranjanje zdravja nabirajo tudi člani društev vojnih in (in civilnih invalidov).

Terme 3000 – Moravske Toplice

Moravske Toplice so med najbolj prepoznavnimi termalnimi središč v Sloveniji. V Termah 300 so posebej za člane Zveze društev vojnih invalidov pripravili aktivne sprostitevne preventivne in rehabilitacijske programe. (Vojni invalidi boste več informacij dobili na ZDVIS).

Kaj v Termah 3000 pravijo o sebi

Zgodba Moravskih toplic se je pričela na zelenih travnikih nedaleč od vasi Moravci, na katerih je naftna družba iz Lendave nameravala črpati nafto. Leta 1961 so naredili vrtino in razočarani namesto črnega zlata našli vročo črno vodo. Delavci naftnega podjetja so vrtino zaprli in namestili tablo »Pozor, dostop do vrtine strogo prepovedan«, okoliški prebivalci pa so s temi izviri tople vode poskusili po svoje... Na skrivaj so toplo vodo spustili v jašek ob vrtini in jo začeli nositi domov ter preizkušali njene blagodejne lastnosti. Vedno več se jih je hodilo namakati v jašek, saj so ugotovili, da črna voda, ki privre na dan iz globine skoraj dveh kilometrov in ima ob izviru 72 °C, blaži razne. Čez nekaj let je zdravilne učinke vode potrdilo Ministrstvo za zdravje in ji priznalo status naravnega zdravilnega sredstva. Raziskave so pokazale, da voda zaradi svoje mineralne sestave pripomore pri zdravljenju težav, ki nastanejo zaradi raznih revmatskih in kožnih obolenj ter pomaga telesu, da si hitreje opomore po poškodbah ali operacijah gibalnega sistema.

Blagodejne učinke znamenite črne vode danes s pridom uporabljajo v terapevtskem in wellness centru Thermalium v termah 3000, kjer terapevtske storitve obsegajo zdraviliško zdravljenje, ambulantno fizioterapijo in specialistično-diagnostično dejavnost. Terapevtski center Thermalium nudi vrsto sodobnih terapij: hidro, kinezio, termo, elektro in mehanoterapijo, akupunkturo, inhalacije, selektivno ultravijolično fototerapijo ... Poleg črne termo-mineralne vode se uporablja tudi naravni peloid, zdravilno blato iz Negovskega jezera, ki zori v črni termo-



mineralni vodi in se uspešno uporablja pri termoterapiji. Oba naravna zdravilna faktorja sta primerna za zdravljenje in rehabilitacijo različnih revmatskih obolenj, kožnih obolenj in stanjih po poškodbah ter operacijah lokomotornega sistema.

V okviru preventivnih programov se izvajajo aktivni sprostitevni programi, antirevmatski programi, programi proti osteoporozi, shujševalni programi, program proti bolečinam v vratu ali križu in različni rehabilitacijski programi po poškodbah in operacijah lokomotornega sistema.

V zdravilišču obljublajo tudi vrhunsko kulinarično izkušnjo, vabijo pa tudi k odkrivanju okoliških znamenitosti, med katerimi so Plečnikova cerkev v Bogojini, rotunda v Selu, Aquila freske v Martjancih in Turnišču, največji slovenski grad v kraju Grad, otok ljubezni v Ižakovcih in tropski vrt v Dobrovniku.

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	OKRASNO DREVO Z VEČ DEBLI IN PERNA- TIMI LISTI	STANJE, KO RASTLINA ŠE RASTE	BRANKO ZAVRŠAN	DRŽAVA BLIŽNJEGA VZHODA	POLT	KDOR SE UVAJA V KAKO VEDO	GESLO		LJUBE- ZENSKO PESNIŠTVO	VOGAL SOBE	UDAREC	NINA JERANČIČ	MESTO V TEKSASU, KJER JE BIL UBIT KENNEDY	VISOK STARO- GRŠKI URADNIK
TIR LUNE ALI PLANETA							DEL MINUTE							
ENOTA UČENCEV							IZDELO- VALEC ORODJA							
							ČER							
EVA SRŠEN			SMEŠNICA O ZNANEM ČLOVEKU HUDA BOLEZEN									LEWIS HAMILTON		
												LEKARNA		
ŠTORKLJA					PLETENO OGRIN- JALO TRENER KATANEC					PREPROST PLUG				
										VOJNA UJETNICA				
KOREJSKI AVTO				ZLITINA KOBALTA, KROMA IN VOLFRAMA ... MARIJA							LETEČI PETER			
											KRAJ PRI POPREČU			
TEKMO- VALEC NA ALKI						MAJHOST IN KREPKOST ZAČIMBNA RASTLINA								
RYAN O'NEAL			DOLGO OBDOBJE, ERA MARKO OKORN			POPOLNA ZMAGA PRI TAROKU GL. MESTO LITVE							OD MARKIZA VIŠJI PLEMIČ	IZDELO- VALEC IZDELKOV IZ SREBRA
POMOČ: ADEPT, ARHONT, OREŠKAR, STELIT	TEŽKO OBVLAD- LJIVO ČUSTVO, SLA	MEHKEJŠI DEL ČESA LOVEC NA KOŽU- HARJE							ŠEPAV ČLOVEK PUŠČAV. TOVORNA ŽIVAL					
100				MASKA								CERKVENI ZBOR		
				TENISAČ IVANIŠEVIČ								OTROŠKO VOZILCE		
TANJA RIBIČ			ZAPLETEN POLOŽAJ											
			NAŠ PEVEC DAŽ							ČRN PRAH V DIMNIKU				
										VZORNIK				
PRODORNI EKONO- MIST PEZDIR					KDOR IMA ANEMIJO							VICTORIA BECKHAM		
					TLA, POD							HIŠNI IZZIDEK		
RAZKOŠ- NO STA- NOVANJE								IZDA- JATELJ						
								FRANCIS BACON						
DEL KLOPI ZA SEDENJE							AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA							
TRIČLENIK V MATE- MATIKI							ŠPORTNIK, KI LETA Z BALONOM							

Rešitev križanke pošljite na: **ZDVIS, Uredništvo Naših Vezi, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana.**
Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

1. Marjan **KAVČIČ**, A. Gabrščka 64, 5290 Šempeter pri Gorici
2. Pavla **BREZOVNIK**, Kopališka 2, 2380 Slovenj Gradec
3. Tina **RIGLER**, Bloška polica 3, 1384 Grahovo